

LÆRING I DAGTILBUD

Fælles tænkning med børn

At udvikle tænkefærdigheder i dagtilbud

Af Jennie Clarke

Dafolo 2017

Pris. 247.50 kr.

At lære om tænkning tidligt er en afgørende faktor, der kan forandre børns liv. Det er utrolig vigtigt at give børn færdigheder, der kan bruges på mange forskellige områder. Det handler ikke kun om færdigheder på et bestemt tidspunkt i livet, men om færdigheder, der kan og skal bruges hele livet igennem.

I 6- års alderen har hjernen opnået 90 % af sin voksne størrelse. Det er afgørende vigtigt, at allerede de små børn præsenteres for tænkefærdigheder. Færdigheder til fælles tænkning kræver ikke nødvendigvis særligt udstyr. Men det kræver en engageret voksen, der besidder evnen til at få det til at ske.

Forsøg gennemført af "Institute of Education på University of London" beskriver, at vedvarende fælles tænkning er, når to eller flere individer samarbejder intellektuelt om at løse et problem, afklare et begreb, evaluere en aktivitet eller udvide en fortælling. Begge parter skal bidrage til tænkningen og den skal udvikle og udvide forståelsen." Tænkefærdigheder " er mere end tilegnelse af viden. De rummer et element af viden, tanker om og diskussion af tænkning.

Tænkefærdigheder kan inddeles i seks områder:

- undersøgelsesfærdigheder
- informationsbehandlingsfærdigheder
- resonementsfærdigheder
- evalueringsfærdigheder
- problemløsningsfærdigheder
- kreative færdigheder.

Det ser ud til at den måde, som tænksomme og sensitive voksne forholder sig til barnet på, er nøglen til den fælles tænkning. Der er nogle grundelementer for at få processen i gang og holde den i kog:

Bedst går det i 1:1 situation,(gerne et barn og en voksen). Men nok ikke så let i danske institutioner.

Der skal være rigeligt med tid til at tænke, tale og engagere sig i opgaven. Børnene skal respekteres på lige fod med den voksne. Den voksne skal være en god model, hvad angår arbejdet med tankefærdigheder, kunne stille åbne og fleksible spørgsmål samt udbygge børnenes sprog og tænkning.

I kapitlet " Store teorier og tænkere ", henvises til forskellige projekter. I et af projekterne fremføres det, at børn kan tage kontrol over deres egen læring, når den voksne koncentrerer sig om, *hvordan* barnet lærer, fremfor udelukkende at fokusere på, *hvad* barnet lærer.

De fleste af de beskrevne metoder har tre hovedelementer:

- talesprogets position
- betydningen af at afsætte tid til diskussion
- problemløsning knyttet til børnenes interesser og relevante aktiviteter.

Der gives en del helt jordnære eksempler på, hvordan tankefærdigheder kan udvikle sig på forskellige alderstrin med udgangspunkt i babyer. Men den voksne spiller en vigtig rolle i at udvikle tænke processen hos børn. Denne skal lære, forklare, demonstrere, modellere støtte og give børnene et fundament, der hjælper dem til at udvikle færdigheder som tænkere.

Det er så vigtigt at understrege:

at det handler
mere om processen
mindre om produktet
mere om læring
mindre om undervisning

Den voksne skal besidde visse kvaliteter, der skal være med til at fremme udviklingen. Den voksne skal være sensitiv og kunne præsentere aktiviteter på en positiv, spændende og stimulerende måde. Endelig skal den voksne udvise autonomi, give børnene frihed til at eksperimentere, støtte dem i deres beslutninger og opmuntre dem til at udtrykke deres ideer.

Det er klart en fordel, hvis det ikke er én voksen, men en hel institution, der samlet går ind for at tilskynde til tankefærdigheder.

Sprog er afgørende for tænkeprocessen.

- Den voksne bør modellere tale i tækningsøjemed.
- Tal højt, når der skal løses problemer, børn har brug for at høre:
- hvordan tænkeprocessen forløber,

- børn har brug for at høre ordforråd, der er knyttet til tænkeprocessen,
- lav plancher, der illustrerer ordforrådet,
- find relevant information,
- fortæl i stedet for at læse højt.
- vigtigt at børnene bliver tilskyndet til at arbejde sammen med andre.

Jeg har skrevet det før, men gentager det gerne: *Stil åbner spørgsmål:*

“Hvad tror du?” “Hvad nu hvis?” “Hvad ville der sker, når?” “Hvem og hvornår?” Der er ingen, der siger, at spørgsmålet kun rummer ét svar. Børnene kan måske diskutere svarene 2 og 2.

I “The Effective Early Learning Project (Pascal and Bertram 1997), lægges der stor vægt på læringsmiljøet: indretning, anvendelse af pladsen og resursernes kvalitet. Tænk på afgrænsede områder, tænk på udendørsarealet, resurser af høj kvalitet, tænk på møbler, belysning og lyd, samt tid.

Hvis børn skal udvikle deres tænkefærdigheder, skal der også være plads til ting, der *ikke* lykkes. Børne-initieret læring skaber den rette motivation til at udvikle tænkefærdigheder. Små børn har brug for tid til at planlægge og tænke over deres leg. Vygotsky påpeger, at når børn leger er deres koncentration og engagement i opgaven større end i faglige aktiviteter. Der skal være voksne til stede under børne-initieret leg, der kan iagttage, lytte, spille en rolle i børnenes leg, stille spørgsmål, støtte og vejlede, håndtere konflikter og modellere tænkefærdigheder. Igen er Vygotsky på banen: “Under leg er barnet et skridt forud for sig selv.”

I et kapitel er der tips til den voksne til på den ene side at bane vejen og på den anden side at træde tilbage. At kunne finde udfordrende materialer, at give børnene mulighed for steder, hvor de kan tænke i stilhed. Helt konkret gives der anvisninger til aktiviteter til både mindre børn og til større børn samt til ordforråd, der kan fokuseres på i de givne situationer. Der udpindes undersøgende spørgsmål:

- Hvad kan du se?
- Hvad kan du mærke?
- Hvordan kan du få tingene op af melet?
- Hvilke redskaber passer bedst til hver ting?

Denne bog indeholder ideer til, hvordan man kan stimulere og fremme vedvarende tænkning. Den lægger op til de iværksættere, man gerne vil have politisk her i landet, men som man tror man får, ved at fokusere på tidlig læsning, skriftsprog iPads og emneundervisning. Disse fokuspunkter er denne bog heldigvis helt rensat for.

Uddannelse handler ikke kun om at få viden og færdigheder, men også om at udvikle børns læringsevne. Verden bør være et sted med plads til at undre sig og indsamle informationer. Barnets voksne bør være facilitatorer, der støtter barnet i processen.

Det handler derfor om, at den voksne skal udvikle sin egen forståelse for "tænkefærdigheder" for at kunne støtte barnet i dets udvikling. Fælles tænkning og kritisk tænkning er centralt på førskolestadiet og er i dag en del af de nationale anbefalinger i England.

Som logopæd kunne du måske tage hul på fælles tænkning med børn. For de professionelle, der arbejder specifikt med sprogræning, er det en vigtig del at fokusere på fælles tænkning. Jeg er ikke sikker på, at alle højt profilerede sprogprogrammer har tilstrækkeligt fokus på denne side af sproget.

Ud over alle de professionelle, der ville kunne blive motiveret af bogen, så er det bestemt også en bog, forældre kan blive beriget af. En voksen til et eller to børn i institutionen er nok ønsketænkning.

"Fælles tænkning med børn" er en ekstrem vigtig bog. Jeg ser den som et politisk manifest, som et råb om at fremtidens børn, der bliver voksne bør have et tænksomt udviklingspotentiale, der er dyrket helt fra den spæde barndom.

Vi har langt mere brug for en bog som denne, fremfor alle de bøger, der fokuserer på lyd, bogstav og det skrevne ord.

Læs bogen på PPR, hos de pædagogiske konsulenter, hos BUPL, hos de politiske trendsættere. I undervisningsministeriet.

Denne bog har et så vigtigt budskab, hvis vi skal kunne klare os i fremtiden.... en fremtid med fake news og mange andre udfordringer.

Læs bogen, lad dens ideer formere sig som ringe i vandet. Det har fremtidens samfund brug for.

Birgitte Franck